

Міністерство освіти і науки України
Національний педагогічний університет імені М.П.Драгоманова

«ЗАТВЕРДЖЕНО»

на засіданні Вченої ради

НПУ імені М.П. Драгоманова

«24» листопада 2022 р.

Протокол № 5

Проректор з навчально-

методичної роботи

проф. Вернідуб Р. М.

ПРОГРАМА
навчальної дисципліни

ВСТУП ДО СПЕЦІАЛЬНОСТІ

освітньо-професійної програми
Дошкільна освіта

першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

галузі знань **01 Освіта/Педагогіка**

спеціальності **012 Дошкільна освіта**

Шифр за навчальним планом **ПП 2.04**

Київ 2022

Розробник програми:

Цвєткова Ганна Георгіївна, доктор педагогічних наук, професор

Рецензенти:

Рейпольська Ольга Дмитрівна доктор педагогічних наук, професор завідувач лабораторією дошкільної освіти та виховання, керівник Центру раннього розвитку дитини та дошкільної освіти Інституту проблем виховання НАПН України

Митник Олександр Якович завідувач кафедри практичної психології доктор педагогічних наук, професор НПУ імені М.П. Драгоманова

Обговорено та рекомендовано до видання на засіданні Науково-методичної ради НПУ імені М.П. Драгоманова «22» листопада 2022 року, протокол № 4

Голова НМР _____

проф. Вернидуб Р.М.

I. Пояснювальна записка

Програма нормативної навчальної дисципліни **Вступ до спеціальності** складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки фахівців освітнього рівня бакалавр, галузі знань 01 Освіта/Педагогіка, спеціальності 012 Дошкільна освіта.

Професійна діяльність вимагає від фахівців вмінь вирішувати принципово нові завдання, у тій чи іншій формі проводити дослідження і творчо використовувати досягнення науки та вдосконалювати свою кваліфікацію. Зміст дисципліни сприяє посиленню професійної спрямованості освітнього процесу у ЗВО, формуванню професійних компетентностей у здобувачів вищої освіти, що є однією з умов підвищення якості їх підготовки. Це істотно наближує дисципліну до практичної сторони навчального і наукового процесу. Специфіка опанування студентами змістом дисципліни полягає у засвоєнні знань про систему дошкільної освіти України, її державно - правове регулювання; тенденції трансформації дошкільної освіти в світлі сучасних законодавчих і нормативних документів; організаційно-правові, концептуальні засади функціонування дошкільних навчальних закладів, їх типи; особливості професійної діяльності вихователя дітей дошкільного віку; вікові характеристики дитини дошкільного віку.

Предмет вивчення дисципліни – нормативно-правові та методологічні засади системи дошкільної освіти, функціонування дошкільних навчальних закладів, їх типи; вікові особливості дітей дошкільного віку, специфіка професійної діяльності вихователя дошкільного навчального закладу .

Міждисциплінарні зв'язки: Навчальний матеріал курсу **Вступ до спеціальності** спирається на базові положення педагогіки загальної, педагогіки дошкільної, загальної та дитячої психології має тісні зв'язки з методологією педагогіки, філософією освіти, загальною педагогікою, акмеологією, аксіологією, історією педагогіки, педагогічною майстерністю.

Мета і завдання навчальної дисципліни є озброєння студентів знаннями про сутність, зміст особливості педагогічної діяльності; ознайомлення з основними компетенціями вихователя, особливостями професійно-педагогічної комунікації, структурою педагогічного ЗВО, видами навчальних занять у ЗВО, особливостями самостійної та наукової роботи студентів, формування вміння вчитися, прагнення до самоосвіти та самовиховання упродовж життя; формуванні уявлень про специфіку освітньої взаємодії вихователя та дітей дошкільного віку; висвітленні основних шляхів і методів набуття педагогічного досвіду.

Основні результати навчання і компетентності, згідно з вимогами освітньо-професійної програми:

№ з/п	Програмні результати навчання	Компетентності
1.	ПР-19 Збирати та аналізувати дані про індивідуальний розвиток дитини.	КЗ-1 Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.
2.	ПР-06 Встановлювати зв'язок між педагогічними впливами та досягнутими дітьми результатами	КЗ-5 Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

3.	ПР-17 Здійснювати суб'єкт-суб'єктну взаємодію і розвивальне міжособистісне педагогічне спілкування з дітьми дошкільного віку та особистісно-і соціально зорієнтоване спілкування з батьками.	КЗ-6 Здатність до міжособистісної взаємодії.
4.	ПР-04 Розуміти і визначати особливості провідної – ігрової та інших видів діяльності дітей дошкільного віку, способи їх використання в розвитку, навчанні і вихованні дітей раннього і дошкільного віку	КС-1 Здатність працювати з джерелами навчальної та наукової інформації.
5.	ПР-03 Розуміти природу і знати вікові особливості дітей з різними рівнями розвитку, особливості розвитку обдарованих дітей, індивідуальні відмінності дітей з особливими освітніми потребами.	КС-4 Здатність до формування в дітей раннього і дошкільного віку первинних уявлень про предметне, природне, соціальне довкілля, властивості і відношення предметів; розвитку самосвідомості («Я» дитини і його місце в довкіллі).
6.	ПР-22 Дотримуватись умов безпеки життєдіяльності дітей раннього і дошкільного віку	КС-17 Здатність нести відповідальність за прийняття рішень у непередбачуваних умовах праці.
7.	ПР-18 Володіти технологіями організації розвивального предметно-ігрового, природно-екологічного, пізнавального, мовленнєвого середовища в різних групах раннього і дошкільного віку.	КС-18 Здатність знаходити, опрацьовувати потрібну освітню інформацію та застосовувати її в роботі з дітьми, батьками.
8.	ПР-16 Проектувати педагогічні заходи із залученням фахівців суміжних галузей, батьків, громадських діячів та ін. для реалізації завдань всебічного розвитку дітей.	КС-19 Здатність до комунікативної взаємодії з дітьми, батьками, колегами.
9.	ПР-12 Будувати цілісний освітній процес з урахуванням основних закономірностей його перебігу. Оцінювати власну діяльність як суб'єкта педагогічної праці.	КС-20. Здатність до самоосвіти, саморозвитку, до безперервності в освіті для постійного поглиблення загальноосвітньої та фахової підготовки, перетворення набуття освіти в процес, який триває впродовж усього життя людини.

II. Орієнтовний тематичний план

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 6 кредитів ЄКТС180 годин.

1. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усьо го	у тому числі					усьо го	у тому числі				
		л	п	сем	інд	с.р.		л	п	сем	інд	с.р.
Модуль 1												
Змістовий модуль1.												
Тема 1. Вступ до педагогічної професії. Професія вихователя в сучасному суспільстві. Особистість вихователя.	14	2	1	1		10	16	1				15
Тема 2. Мій університет. Я СТУДЕНТ - ДРАГОМАНІВЕЦЬ	14	2	1	1		10	17		1	1		15
Тема 3. Модель стійкості спільноти	14	2	1	1		10	5					5
Тема 4. Організація освітнього процесу в сучасному університеті. ОПП спеціальності «Дошкільна освіта»	14	2	1	1		10	16	1				15
Тема 5. Написання конспекту за допомогою методу Корнелла та ментальних карт (mind-mapping) на лекціях та семінарсько-практичних заняттях у вищій школі	8	2	1	1		4	16	1				15
Тема 6. Роль самоорганізації студентів як базова умова успішного навчання	11	3	1	1		6	17	1		1		15
Тема 7. Правила виконання презентації	14	2	1	1		10	17		1	1		15

Тема 8. Робота з книгою в сучасних умовах навчання в ЗВО	17	2	1	2		12	5					5
Усього годин за модулем 1	106	17	8	9		72	109	4	2	3		100
Модуль 2												
Змістовний модуль 2.												
Тема 9. Соціальні, психофізіологічні особливості сучасного дитинства.	14	2	1	1		10	11	1				10
Тема 10. Дошкільна освіта – перша ланка в системі освіти України. Типи закладів дошкільної освіти.	11	2	1	1		7	11	1				10
Тема 11. Освітня діяльність вихователя дітей дошкільного віку. Стилї освітньої діяльності. Емоційний інтелект вихователя сучасності	9	2	1	1		5	12	1		1		10
Тема 12. Мистецтво професійного спілкування педагога Педагогіка розуміння та підтримки – стратегія і тактика сучасного виховання дітей.	12	4	1	2		5	12	1		1		10
Тема 13. Професійне вигорання сучасного вихователя: шляхи подолання	9	2	1	1		5	11		1			10
Тема 14. Професійне самовиховання вихователя в сучасних умовах	10	2	1	2		5	3		1			2
Тема 15. Як вихователю подолати стреси та спілкуватися з дітьми в умовах війни.	9	3	2	1		3	11			1		10
Разом за змістовим модулем 2	74	17	8	9		40	71	4	2	3		62
РАЗОМ	180	34	16	18		112	180	8	4	6		162

III. Зміст навчальної дисципліни за модулями і темами:

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 1. ПРОФЕСІЯ ВИХОВАТЕЛЯ В СУЧАСНОМУ СУСПІЛЬСТВІ

Тема 1.1. Вступ до педагогічної професії. Професія вихователя в сучасному суспільстві. Особистість вихователя.

Успіх в професійній педагогічній діяльності. Духовно- ціннісне підґрунтя особистості вихователя; професійна психолого-педагогічна підготовка. Рівень та спрямованість загального розвитку педагога, з його особистісними особливостями, з його включеністю в сучасне суспільне життя, культуру, епоху. Особливості особистого життя викладача: наскільки благополучне його особисте життя. Основні професійно-значущі якості вихователя: гуманістичний світогляд, позитивне ставлення до педагогічної дійсності, педагогічні здібності, професійно-педагогічні знання. Риси випускника факультету педагогіки і психології спеціальності «Дошкільна освіта». Основна місія вихователя - сприяти розвитку дитини.

Тема 1.2. Мій університет. Я СТУДЕНТ - ДРАГОМАНІВЕЦЬ

Історія УДУ імені Михайла Драгоманова. Відновлення дійсної історії становлення та розвитку вищої педагогічної освіти та її лідера УДУ імені Михайла Драгоманова як нагальна потреба українського національного відродження.

Студентство як соціальна група. Психолого-педагогічні особливості старшого юнацького віку. Специфічні особливості студентської молоді: соціальний престиж, основний вид діяльності – навчання, засвоєння соціальних цінностей, інтелектуальне спілкування, пошук змісту життя. Студент як об'єкт та суб'єкт соціалізації та індивідуалізації. Принцип врахування вікових та індивідуальних особливостей: врахування типу темпераменту, сигнальної нервової системи (аудіал, візуал, кінестетик), ригідність, мобільність. Соціальна зрілість: відповідальність, толерантність, саморозвиток, позитивне ставлення до світу. Реалії виховання студентської молоді. Становлення професіонала в сучасних умовах.

Тема 3. Модель стійкості спільноти.

Тривожні переживання під час війни: стрес та його складові, шляхи знаходження ресурсів, прийоми подолання стресів. Пауза стійкості, ключові компетенції подолання стресу, анатомія, фізіологія стресу, нейрогенез та нейропластичність мозку. Принципи організації мозку. Реакції на виживання та вибір найефективнішої реакції. Відповідь на заморожування, навички безпеки, заземлення. Заспокійливі жести. Зміщення від дистресу до благополуччя. Говоримо з дітьми про війну і конфлікт: загальні засади. Три основні функції дорослих для допомоги дітям під час кризи. Вікові особливості Developmental Considerations. План самодопомоги, складання та реалізація.

Тема 4. Організація освітнього процесу в сучасному університеті. ОПШ спеціальності «Дошкільна освіта».

Мета і головні завдання діяльності закладу вищої освіти. Освітній процес у закладах вищої освіти. Особливості навчання на спеціальності «Дошкільна освіта». Форми організації освітнього процесу в університеті: навчальні заняття, самостійна робота, практична підготовка, контрольні заходи, їх характеристика. Методика організації навчального часу студентів на лекції. Пізнавальна активність студентів. Науково-дослідна робота студентів (НДРС): її суть, значення, завдання, форми організації.

Тема 5. Написання конспекту за допомогою методу Корнелла та ментальних карт (mind-mapping) на лекціях та семінарсько-практичних заняттях у вищій школі

Конспект, основні етапи його написання. Види конспектів. Метод Корнелла, його мета, сутність, практичні поради до написання конспектів.

Ментальні карти (від англ. mind maps – інтелект-карта, карта пам'яті) – як спосіб графічного зображення структури понять, об'єктів або ідей, Ментальні карти: перевага не логіко-ієрархічним, а асоціативним зв'язкам. Автор Т. Бьюзен. Основні характеристики ментальної карти. Способи застосування ментальних карт: традиційний та майндмеппінг-софт. Переваги майндмеппінгу в освітньому процесі. Алгоритм створення ментальної карти. Застосування у навчанні та у презентації. Інтернет ресурси для створення ментальних карт. Free Mind Map; Mindjet Mind Manager; FreeMind.

Тема 6. Роль самоорганізації студентів як базова умова успішного навчання.

Організація самостійної роботи студентів у ЗВО. Етапи та види самостійної роботи студентів (СРС). Як правильно планувати свій час: міфи та реальність. Принципи тайм-менеджменту, як запобігти прокрастинації. Як управляти часом: поради для ефективного тайм-менеджменту. Матриця Ейзенхауера. Метод АВС. Додатки для тайм-менеджменту. Що приховує прокрастинація. 5 ритуалів, щоб уникнути прокрастинації. Мнемотехніка як процес засвоєння нової інформації за допомогою спеціальних методів і прийомів. Нова освітня технологія, що допомагає кожній людині комфортно та легко здобувати знання у будь-якому віці. Мнемотехніка як використання природних механізмів пам'яті мозку та контроль процесу запам'ятовування, збереження і пригадування інформації. Основні принципи при побудові діяльності

Тема 7. Правила виконання презентації.

Вимоги до структури комп'ютерної презентації, дотримання яких може поліпшити її сприйняття. Вимоги до обсягу та оформлення тексту в комп'ютерній презентації. Розмір символів тексту. Вимоги до графічних об'єктів слайдів. Вимоги, які стосуються загального оформлення слайдів комп'ютерної презентації. Окреслення мети презентації, пошук і відбір матеріалів. Структура комп'ютерної презентації. Розробка сценарію комп'ютерної презентації. Безпосередньо створення комп'ютерної презентації в середовищі редактора презентацій

Тема 8. Робота з книгою в сучасних умовах навчання в ЗВО.

Робота з психолого-педагогічною літературою як професійно організоване читання. Попереднє знайомство, важливість правильного розуміння тексту, вміння використання довідкової літератури. Вміння аналізувати прочитане. Правила техніки та гігієни читання. Комп'ютерні засоби при читанні. Психологічні фактори при читанні. Види читання, показники читання. Правила швидкісного читання. Аналіз тексту. Складання плану. Правила складання плану.

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 2. ДОШКІЛЬНА ОСВІТА – ПЕРША ЛАНКА В СИСТЕМІ ОСВІТИ УКРАЇНИ

Тема 9. Соціальні, психофізіологічні особливості сучасного дитинства.

Поняття «дитинство». Трагування поняття дитинство, його специфічні ознаки. Вікові межі дитинства. Провідні психічні новоутворення дошкільного віку. Соціальні, психофізіологічні, правові характеристики дитинства, зокрема, в період дошкільного віку. Стилі ставлення до дитини. Національні традиції виховання дітей у праці. Специфіка сучасного інформаційного суспільства як середовища зростання дитини. Кризові явища.. Українська сім'я. Особливості становлення та розвитку інституту сім'ї в Україні

Тема 10. Дошкільна освіта – перша ланка в системі освіти України. Типи закладів дошкільної освіти.

Основні типи закладів дошкільної освіти в Україні, їх характеристика. Учасники освітнього процесу у сфері дошкільної освіти. Організація життєдіяльності дітей у закладі дошкільної освіти. Різні моделі організації освітнього процесу в закладі дошкільної освіти. Педагогічне навантаження, оплата праці, відпочинок педагогічних працівників у сфері дошкільної освіти. Базовий компонент дошкільної освіти. Зміст дошкільної освіти.

Тема 11. Освітня діяльність вихователя дітей дошкільного віку. Стилі освітньої діяльності. Емоційний інтелект вихователя сучасності Роль педагога в суспільному розвитку країни, його функції. Поняття освітньої діяльності, її структура, характеристика. Роль освітньої діяльності в суспільстві. Ідеальний портрет сучасного педагога. Стилі освітньої діяльності. Особистість вихователя – могутній чинник впливу на становлення особистості дошкільника. Наукові підходи до розуміння структури особистості. Основні якості особистості вихователя, педагогічні здібності та вміння. Мотивація професійної діяльності педагога. Культура мовлення вихователя дітей дошкільного віку. Педагогічна майстерність. Педагогічні орієнтири у формуванні творчості майбутнього вихователя. Кваліфікаційна характеристика (професіограма) вихователя. Права та обов'язки вихователів.

Емоційний інтелект як ментальна основа педагогічної діяльності, невід’ємний компонент професійного самовдосконалення

Тема 12. Мистецтво професійного спілкування педагога. Педагогіка розуміння та підтримки – стратегія і тактика сучасного виховання дітей.

Поняття «розуміння» з позицій різних наук. Суть педагогіки розуміння. Три локуси педагогічного розуміння: розуміння себе, ситуації та іншого /інших учасників процесу. Педагогічна підтримка. Педагогічний супровід процесу становлення і розвитку особистості дошкільника. Особливості активного слухання як інструмент побудови нормальних відносин між дорослим і дитиною. Педагогіка емпатерменту. Ніжна педагогіка. Опанування сучасних технік виховання в ситуації соціальної кризи і психологічних суспільних негараздів.

Тема 13. Професійне вигорання сучасного вихователя: шляхи подолання.

Міфи та ілюзії з приводу педагогічної професії. Стрес фактори педагогічної діяльності. Деформації педагогів. Емоційне виснаження вигорання як синдром, що розвивається на тлі безперервного впливу на людину стресових ситуацій. Чинники виникнення, шляхи подолання

Тема 14. Професійне самовиховання вихователя в сучасних умовах

Життєві установки людини сучасності. Шляхи збереження ресурсу та емоційного здоров'я особистості під час війни. Помилки, які гальмують саморозвиток. Як почати саморозвиток? Прийоми самовиховання.

Тема 15. Як вихователю подолати стреси та спілкуватися з дітьми в умовах війни.

Реакція на стресову подію. Прийоми підтримки себе. Як повертатися до роботи та нормального життя. Методика ДДДПП. Тілесні техніки для боротьби зі стресом у дітей. ПТСР: сутність та зміст. ПТСР у дітей: що потрібно знати. Шляхи подолання ПТСР. Допомога дитині в перші дні та тижні після пережитої трагедії. Основні рекомендації батькам.

IV Засоби діагностики успішності навчання

Тестування, метод незакінчених речень, контрольні роботи, педагогічні диктанти, модульний контроль.

V. Форма підсумкового контролю успішності навчання

Поточна успішність 100 балів.

VI. Інформаційні джерела для вивчення курсу

Основні

1. Базовий компонент дошкільної освіти в Україні (Державний стандарт дошкільної освіти) нова редакція (2021). Наказ МОН № 33 від 12.01.2021 року. URL: <https://osvita.ua/legislation/doshkilna-osvita/79142/>

2. Бех І. Д. Особистість на шляху до духовних цінностей : монографія. Київ; Чернівці : «Букрек», 2018. 296 с.

3. Богуш А. М. Педагогічні виміри Василя Сухомлинського в сучасному освітньому просторі : монографія. Кам'янець-Подільський : «Друкарня «Рута», 2018. 392 с.

4. Дихта-Кірфф В. Формування креативності у дітей старшого дошкільного віку: методичний посібник. Київ : «Майстер книг», 2018. 145 с.

5. Ковшар О. В. Вступ до спеціальності: дошкільна освіта.. Кривий Ріг, 2013. 129 с.

6. Поніманська Т. І. Дошкільна педагогіка : підручник. Київ : Академвидав, 2015. 448 с.

7. Кравченко Т.В., Трубавіна І.М. Допомога батькам у вихованні дітей: К.: ДЦССМ, 2004. – 100 с.

8. Я – студент: навч. Посібник. К.: Київськ. ун-т імені Бориса Грінченка, 2019. URL: <http://elibrary.kubg.edu.ua/10195/>.

Допоміжні

1. Діти і соціум: особливості соціалізації дітей дошкільного та молодшого шкільного віку: моногр. / А.М. Богущ, Л.О. Варяниця, Н.В. Гавриш та ін.; за заг. ред. Н.В. Гавриш. Луганськ: Альма-матер, 2006. 368с.
2. Москаленко В.В. Стили лідерства і керівництва. Соціальна психологія: підручник. К.: Центр навч. л-ри, 2005. 592с.
3. Осовська Г.В. Теорії лідерства. Основи менеджменту: підручник. К.: Кондор, 2008. С. 568-582.
4. Підготовка майбутніх вихователів до роботи з дітьми дошкільного віку: компетентнісний підхід: моногр. Умань: ВПЦ «Візаві», 2015. 208с.
5. Міністерство освіти і науки України. Лист «Щодо окремих питань діяльності закладів дошкільної освіти у 2021/2022 навчальному році». № 1/9-406 від 10.08.2021р. URL: <https://mon.gov.ua/ua/npa/shodo-okremih-pitan-diyalnosti-zakladiv-doshkilnoyi-osviti-u-20212022-navchalnomu-roci>.

9. Інформаційні ресурси

1. Урядовий портал – <http://www.kmu.gov.ua/control/>
2. Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України – <http://www.mon.gov.ua/>
3. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського – <http://www.nbuv.gov.ua/>
4. Державна науково-педагогічна бібліотека України імені В. О. Сухомлинського – <http://www.dnpb.gov.ua/>
5. Наукова бібліотека НПУ імені М.П. Драгоманова – <http://lib.npu.edu.ua/>
6. Освітній портал – <http://www.osvita.org.ua/>
7. Освітній портал – <https://pedpresa.ua>
8. Освітній портал – <https://www.pedrada.com.ua>
9. Освітній портал - <https://prometheus.org.ua>
10. Освітній портал - <https://www.ed-era.com>
11. **відео:**
12. <https://uafilm.tv/2379-ferdynand.html>
13. <https://megogo.net/ua/view/96131-larri-kraun.html>
14. <https://uafilm.tv/901-spilka-mertvyh-poetiv-tovarystvo-mertvyh-poetiv.html>
15. онлайн-діагностика
16. <http://prof.osvita.org.ua/uk/determine/testing/2/index.html>
17. <http://prof.osvita.org.ua/uk/determine/testing/33/index.html>
18. Тайм-менеджмент: 5 порад для тих, хто нічого не встигає <https://happymonday.ua/jeffektivnyj-tajm-menedzhment-5-sovetov>
- 19.
20. «Я потім це зроблю». Чому ми прокрастинуємо і як цього уникнути
21. <https://happymonday.ua/chomu-my-prokrastynuyemo-i-yak-tsogo-unyknuty>